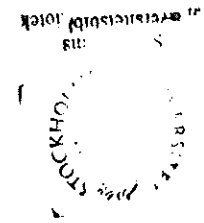

Malena Johansson och Mats Lerneby

Disamore

makten, maffian och fotbollen

Forum

Innehåll

- Inledning 7
1. Se Maradona och sedan dö 15
2. Cementitfäring 41
3. Rosellas arv 65
4. Ett land av fotboll 91
5. Presidentens land 103
6. Exil 127
7. Irriducibili – de övervinnerliga 163
8. Ultrans död 185
Efterord 213
Litteratur 221

Bokförlaget Forum, Box 3159, 103 63 Stockholm
www.forum.se

© Malena Johansson och Mats Lernby 2010
Omslag Patrik Lindvall

Tryckt hos ScandBook AB i Falun 2010

ISBN 978-91-37-13545-8

under B. Misstankarna rör sex sju matcher från säsongen 2008–2009, och bland de misstänkta finns bland andra camorrabossen Antonio Cossidente.

Roberto Saviano ger en möjlig förklaring till fotbollens ställning när han svarar på vad som skulle hända om de oegentligheter som han tror finns i fotbollen avslöjades.

– Det skulle kanske förstöra en enorm marknad. Liksom en stor känslöventil. Man ser på fotboll för att få utlopp för aggressioner. Alla de som går till stadion, var skulle de kunna gå för att ge sig hän om inte matcherna fanns? Alltså är det i allas intresse att upprätthålla fotbollen. Det är sanningen.

Malena påpekar att en massa inflytelserika personer och företag i landet finns i fotbollen – Berlusconi, Moratti, Fiat – och tänker att om maffian också finns där skulle det innebära att de personerna hade en koppling till den. Men Roberto tolkar det annorlunda, han räknar redan med att de är kriminella.

– Ja, precis. Om de finns där så finns säkert också klaverna där, säger han.

Det har ofta rapporterats att åklagarna bakom skandalen *Calciopoli* egentligen ville avslöja någonting större. Utredningen startade utifrån avlyssningar av camorran, och ofta berättas det att det fanns en ytterligare utredning som kopplade camorran till fotbollen, men som förstördes då innehållet i telefonavlyssningarna började läcka till medierna.

Från källor som arbetat med fallet får vi veta att det inte stämmer, de utredde bara fotbollen. Men Roberto har sina misstankar:

– Det är ingen slump att det börjar i Neapel.

3. Rosellas arv

Det är en kväll i april, vi står i gathörnet i centrala Rom där vi brukar hamna. Området här kring torget är som en liten småstad. Rom är så här: det är den eviga staden samtidigt som varje kvarter är sitt eget lilla samhälle, där alla känner alla. Killen i delikatessdisken i snabbköpet klagar över sina kärleksproblem med den äldre damen som är inne för att köpa pecorino, bokhandlaren på torget har koll på alla som kommer och går, kvarterets hussar och mattar träffas vid samma tid varje dag och skvallrar i parken medan hundarna springer av sig på gräsmattorna.

Just de här dagarna, när vi går omkring mellan gathörnen och piazzorna, ser det ut som om allt det som vi vet om Roms (eller åtminstone AS Romas) plats i världen kan komma att ställas på ända. Ett rykte sprider sig här i de romerska kvarteren, på ekonomisajter, sporttidningarnas hemsidor, radiokanaler, fansajter, i tidningar. De tyska bröderna Flick, de kallas Mick och Muck, ska vara villiga att köpa Roma. De är konstsamlare och tillhör en familj med kopplingar till Mercedes, sägs det. En utländsk, rik ägare – någon som kan göra klubben precis så stor och mäktig som fansen anser att hon alltid borde ha varit, någon som kan få Roma att på allvar utmana de mäktiga klubbarna i Norditalien: Juventus, Milan och Inter.

äger Roma, Rosella Sensi, kan inte själv bestämma om klubbens framtid eftersom familjens bolag är så skuldsatta. Frågan om huvudstadsklubbens framtid har hamnat mitt i en knut som består av hela landets ekonomiska makter. Den största banken, Unicredit, och den traditionellt maktigaste, Mediobanca, är inblandade. Till och med regeringen kommer att dras in. Men just nu står vi här på hörnet och fiskar efter svar. Vår romerske vän har fått in oss på sitt spår.

– Det måste alltså finnas nån som kan kontrollera banken och få den att låta Rosella fortsätta fast hon har så stora skulder, kommer vi fram till.

– ... och vem är det?

Svaret är givet, fast namnet nu har fått en mystisk kring sig som gör att man nästan hejdar sig från att uttala det för högt i Romkvällen. Det är fäniligt inser man efteråt, men plösligt verkar det på något vis olämpligt att tala om de här sakerna öppet här i kvarteret, där vem som helst som går förbi kan höra.

– Geronzi..., vägar Malena ändå säga till slut.

– *Brauu!* Och vem är Cesare Geronzi?

– Ordföranden i Mediobanca.

Vår väns leende över detta naivt svenska svar får oss att förstå att Cesare Geronzi är så mycket mer än så.

Det är en rolig italiensk lek, att säga att Cesare Geronzi ligger bakom allt. Men vår källa är inte första bästa konspirationsteoretiker som vi har stoppat på trottoaren. Vi vet också att han aldrig brukar ha fel. Många gånger har han berättat saker som vi senare läser om i tidningarna. Ändå tror vi på något vis att vi är smarta, att även om det här med Geronzi är en bra teori som det kanske ligger någonting i, är det inte nödvändigtvis hela sanningen.

Några veckor senare får vi nästa läxa. När AS Roma är

Mannen vi pratar med på gathörnet får förbli anonym, inte vet han någonting om vad som händer med Roma. Så nu står vi här och försöker reda ut hemliga saker.

Det vill säga, även om vi två svenskar vill få reda på någonting, få riktiga svar och konkret information, vet vi att vi håller på med ett slags lek. Vår vän kan känna till någonting om den konkreta sanningen, men han vet också hur man kan dra slutsatser om saker och tingens tillstånd. Att man alltid måste tänka på vem som kan tjäna på vad,

vem som drar i trådarna i bakgrunden.

Det kallas *dietrologia*, "bakomologi". Ett evigt konspirationsteoretiserande, ett sunt kritiskt förhållningssätt till makt i alla former, eller ett sätt att göra världen lite mer spännande.

Sådana här stunder på gathörnet, medan bilarna susar förbi i korsningen och solen kastar allt längre skuggor på stadsmuren, är en återkommande och ovärdelig kurs för oss blåögda skandinavere i att tänka lite mer italienskt. Till slut är det vi som svarar på frågorna, i ett slags läxförhör.

– Duktigt! Berömmar vår vän när vi själva inte utan egen förvåning i rösten när fram till de rätta svaren i dietrologin.

Och till slut har vi lärt oss att svaret på alla frågor i den här stan är Cesare Geronzi.

Vad som än händer i Rom, säger vår källa, kan man på något vis härleda det till Cesare Geronzi, en sjuttiofyra år gammal bankman.

Bakgrunden är den här: Overhuvudet i den familj som

som mest ansatt av rykten om försäljning, skickar familjen Sensis bolag ut ett pressmeddelande och säger att de har anlitat Mediobanca som rådgivare. Eftersom vi har tagit lektionerna, kan vi göra kopplingarna: Mediobanca betyder Geronzi. Vi kan inte låta bli att skratta när vi laddar ner och läser kommunikén från Romas hemsida. Det finns alltså verkligen någon som för Rosella Sensis talan gentemot Unicredit. Svaret vi sökte var verkligen Cesare Geronzi.

Men för att förstå vilken situation Roma befinner sig i, och vem Cesare Geronzi är, räcker inte stunden på gathörnet. Vi måste gå tillbaka en bit i tiden.

Roma, som bär huvudstadens purpurröda och guldgula färger och stöds av de flesta i stan, verkar vara dömt att brottas med att å ena sidan vara laget som representerar huvudstaden, ja, huvudstaden för Romarriket och därmed världen – *caput mundi* – och å andra sidan allt som oftast vara en underdog. Rom hör mer till det fattiga Syditalien än det rika Norditalien, men egentligen inte till någotdera. Det är landets huvudstad, men bara ur en politisk synvinkel – landets ekonomiska centrum finns i norr, och följaktligen är fotbollsvärldens huvudstad Milano, inte Rom. De två huvudstadslagen, Roma och Lazio, åtnjuter ett visst politiskt skydd som har räddat dem ur knepiga situationer, men under fotbollens historia har de två klubbarna bara fem ligasegrar emellan sig.

Den politiska makten i Rom handlar inte bara om parti-politik, utan i stor grad om tjänster och gentjänster. Någon släkting till en minister har en dotter som dyker upp i styrelsen på ett företag som genom åren haft nära band med denne ministers familj, och så vidare. Familjernas företag och politiska förgreningar går snabbt in i varandra och

är svåra att följa. En klubb som Roma som också styrs av en familj blir det perfekta skyltfönstret för ministern eller något annat företag från staden. En logga på arenan eller tröjan visar inte bara reklam utan ger också en signal till andra företagare, politiker och åskådare: "Titta här, vi är samma, vi är samma som ni."

I ett annat land skulle det kanske inte vara en stor sak att en utlänning köpte ett fotbollslag. Engelska Premier League har fått vänja sig vid utländska ägare under flera år. Men i Italien finns inte en enda. Varje gång någon verkar vara på väg att ta sig in, faller affärerna alltid igenom av en eller annan anledning. Roma är en speciell prick på fotbollens maktkarta, för det är en klubb som är för liten och obetydlig för att tillhöra maktalliansen som utgörs av de stora klubbarna i norr – men den är tillräckligt stor för att den skulle kunna utmana dem – om bara de rätta förutsättningarna fanns. En utländsk ägare skulle kunna utmana etablissemang inte bara på planen utan i de miljöer där fotbollsklubbarnas ägare verkar: näringslivet, bankerna, politiken, medierna.

Det finns de som har provat att göra Roma stort. Den första riktiga storhetsperioden för klubben var presidenten Dino Violas *Grande Roma* på åttiotalet, med Nils Liedholm som tränare, romaren Agostino Di Bartolomei som kapten, ständiga duster med det mäktiga Juventus, en ligatitel 1983 och en smärtsam finalförlust i Europacupen, på hemmaplan mot Liverpool, året efter.

Men det finns aldrig några garantier för AS Roma. När Dino Viola dog tog det inte lång tid innan allt var kaos i klubben igen. Den nyfascistiska politikern Giuseppe Ciarrapicos korta styre i början av nittioalet slutade med arresteringar och konkurs.

De som tog över var två romerska företagare. Franco Sensi kom från oljebranschen och Pietro Mezzaroma var en av Roms *palazzinari*, byggherrar.

Den passionerat arge lille Franco Sensi kommenterade köpet på sitt sedvanliga, målände sätt när affären var i hamn.

– Vi har köpt ett kadaver.

Strax efteråt köpte han ut sin kompanjon och var ensam

ägare.

Man skulle kunna säga att Sensis Roma redan från bör-

jan var ödesbestämt att bli ett matriarkat. Franco Sensi hade nämligen inga söner, men tre döttrar: Rosella, Maria Cristina och Silvia. Det sägs att de höll en omröstning i familjen, Franco, döttrarna och frun Maria Nanni, om de skulle köpa Roma. Resultatet lär ha blivit tre–två i favör för köpet. Mamma Maria, Rosella och Franco röstade för.

Sedan 2004 styrs Roma – olikt varje annan Serie A-klubb och de flesta fotbollsklubbar i världen – av kvinnor. Rosella Sensi är president och vd, systemen Maria Cristina är ansvarig för marknadsföringen och Silvia för tv-kanalen Roma Channel. Den ekonomiansvariga heter Christina Maz-zoleni, medan Elena Turra är pressschef. Också mamma Maria och hennes syster har roller i klubben.

Franco Sensi var en framgångsrik och rik företagare när han köpte Roma. Familjen hade företag i oljebranschen, ägde hotell och en tidning. Sensi investerade miljarders lire i sitt lag, men vann aldrig någonting. Det tog inte lång tid innan han blev frustrerad. Omliga gånger hörde han att sälja Roma, men kärleken till klubben gjorde alltid att han trots allt fortsatte satsa.

Ännu oftare gick han till stormns mot de krater som han menade förhindrade klubbar som hans eget Roma

Efteråt sa Franco Sensi i en intervju med Gazzetta dello Sport det som idag är ett klassiskt citat:

– Scudetton är beroende av klanen från Turin. Om tävlan mellan lagen vore hederlig, skulle vi vara de första kandidaterna till att vinna ligan. Vårt avstånd till toppen beror också på vissa stölder som vi har blivit utsatta för på vägen.

Efter att Sampdoria vann Serie A 1991 har ligatiteln varje år vunnits av ett av de tre stora lagen från norra Italien – först Milan och Juventus och efter Calcio-poliskandalen 2006 av Inter – med undantag för två år då romarna lyckades bryta dominansen. År 2000 vann Lazio och året efter, i ett tillfälligt men underbart undantag i historien, lyckades Franco Sensi besegra makterna i norr och vinna ligan för tredje gången i Romas då sjuttiofyråriga historia. Det kostade honom familjeimperiet och förmögenheten, men många i Rom skulle nog säga att det var värt det.

Vi kommer till Rom just när ryktestormen bryter ut om de tyska bröderna Mick och Muck. Allting startar samma dag som vi landar.

Kanske är det bara i den här staden som ett litet rykte kan få så stora proportioner. Just det här faller i god jord. Någon sägs vilja köpa Roma, supportrarna drömmer om ett vinnande Roma, och familjen Sensis holdingbolag Italtroli, som är majoritetsägare i aktiebolaget Roma, har enorma skulder. Det finns alltså en rimlig grund för att de skulle vilja sälja.

Man brukar säga att *la Roma non si discute, si ama*, Roma diskuterar man inte, man älskar henne. Det är en djupt ironisk mening, för det är svårt att tänka sig att rykten och skvaller kan bli så betydelsefulla som när de handlar om AS Roma.

Klockan 20.45 den 21 april 2009, dagen efter att vi har landat på flygplatsen Fiumicino söder om stan, skriver nyhetssajten calciomercato.it i sin liveuppdatering om händelserna: "Enligt uppgifter lämnade i absolut exklusivitet av calciomercato.it:s källor, kom bröderna Flick till Fiumicino med ett plan som landade 19.50, med avgång från Berlin."

Vi får ett sms från vår källa på gathörnet: "De sitter och förhandlar just nu."

Vi är mitt i händelsernas centrum.

Två dagar efter att Flick-ryktet har briserat lyser aprilsolen upp parken i Villa Borghese. Vi har köpt alla tidningarna och slår oss ner på ett café, beställer ockerdyrt kaffe och pressad apelsin, kopplar upp datorerna mot wifi-nätverket och breder ut Corriere dello Sport på bordet.

Corriere dello Sport är en av de stora, nationella sporttidningarna, men den har sin huvudredaktion på Piazza Indipendenza här i stan. Romas och Lazios supportrar köper hellre "Il Corrierone" än den största tidningen, den rosa Gazzetta dello Sport, som är från Milano och för-

väntas ha en snobbig eller missunnsam attityd gentemot Romlagen. Romtidningens lokala upplaga kan å andra sidan vara extremt lokal. Idag drar Romupplagan stort på Mick och Muck. Tidningen har rest till Zürich, där bröderna har sina konstsamlingar, och den stora rubriken på förstasidan rapporterar hem nyheten att den ene brodern Flick vill köpa Roma för att han har förälskat sig i Luca Toni – den italienske världsmästaren som spelar i Bayern München – och därmed i italiensk fotboll.

Inne i tidningen finns ett foto på en blåmålad metall dörr och en mycket anonym skylt. Det är ingången till bröderna Flicks konstsamlingar. När man läser artikeln förstår man att tidningen har talat med en kille som arbetar på stället och öppnade den där porten när reportern knackade på. Varken Mick eller Muck har syntts till i Zürich, men dörrkillen svarar ja på frågan om bröderna gillar Bayern München och Luca Toni.

"Deras passion för fotbollen och speciellt för Luca Toni bekräftar ytterligare de förhandlingar som pågår mellan dessa magnater och den gulröda klubben", skriver Corriere dello Sport.

Det blotta faktum att en uppgift som egentligen inte är någon egentlig uppgift, från en okänd person som råkar öppna dörren, blåses upp – av en seriös dagstidning – säger mycket om hur uppskruvad rykteskarusellen är. Men det ska visa sig vara ännu galnare än så. Nästan alla fortsätter att rapportera om Mick och Muck Flick. Först ett par veckor senare uttalar sig Gert Rudolf Flick, "Muck", i en tysk tidning och säger att han inte vet någonting alls om Roma. Den som, enligt Muck Flick, däremot är inblandad är en advokat som heter Volker Flick, och som deltar som rådgivare i förhandlingarna.

Aven om rykteskarusellerna snurrar på som galna finns det en rimlig anledning till varför just Roma utsätts för dem. Man skulle kunna säga att det är den där scudetton, vinsten i Serie A, som Roma fortfarande betalar.

Till slut, mot slutet av nititotalet, tröttnade nämligen Franco Sensi på att alltid förlora, och började satsa på allvar. Hans kollega i Lazio, Sergio Cragnoti, gjorde detsamma. För att de två Romlagen skulle kunna tävla och vinna mot de tre stora systarna i norr, behövdes en bank, en romersk bank: Banca di Roma, som senare blev Capitalia.

Cesare Geronzis bank.

Nu mera är Cesare Geronzi, sjuttiofyra år gammal, ett slags storspindel i det trassliga milanesiska nät som utgör Italiens finanselit. Men han kommer från Rom, från byn Marina som är del av Castelli Romani, och han håller på Lazio.

Det finns de som säger att det är bankerna som har den egentliga makten över den italienska fotbollen. Capitalia hade konkret makt över flera fotbollsklubbar, framför allt Lazio, både genom att låna ut pengar till dem och vara delägare. Samtidigt hade fotbollsförbundets ordförande Franco Carraro en roll i banken. Cirio- och Parmalat-kraschererna efter millennieskiftet är två av Italiens största näringslivsskandaler, Capitalia var inblandade, och Geronzi åtalades för sin inblandning i båda. Han står åtalad i ett antal processer men har hittills inte fått tillbringa en dag i fängelse.

1998 bör noterade Sergio Cragnoti Lazio, Franco Sensi gjorde samma sak två år senare med Roma. Försäljningen av aktierna gav nytt kapital, och de två Romlagen kunde storsatsa för att bryta den norditalienska dominansen. År 2000 vann Lazio scudetton, Roma vann året efter. Men

Aven denne Flick får då dementera.

Ingen vet egentligen vem den mytomspunne "Flick" är. Det är spännande att vara i Rom de här veckorna. Efter att den första ryktesbomben om Mick och Muck briserade, blir spekulanterna allt fler. Någonstans här i stan kan det faktiskt sitta advokater och diskutera en försäljning av stadens fotbollsklubb. På sitt kontor på Viale Amelia kanske läkemedelsmagnaten och bridgevärldsmästaren Francesco Angelini just idag bestämmer sig för att lägga ett bud på klubben, på en gata i Prati eller Monti kanske Vinicio Fioranelli, en schweizisk-italiensk spelaragent som har lovat att han har ett konsortium i ryggen berett att köpa Roma, är på väg till ett viktigt möte. Någonstans avgörande kan hända, just idag, eller imorgon. Atrminstone om man får tro tidningarna, internet sajterna och radioprogrammen, som övervämmas av braskande besked.

Helt säkert är i alla fall att få andra saker diskuteras på barerna, arbetsplatserna och i lokalradiostationernas telefonväktarier de här dagarna. Vartenda pressmeddelande och tidningsscitat dissekteras och debatteras i öändlighet.

Det är inte första gången som det ryktas om att Roma ska säljas. För ett år sedan rasade en annan ryktesflod, om att den ungersk-amerikanske affärsmannen och flantropen George Soros skulle köpa klubben. Förutom Soros florerade bland andra följande kandidater: En italiensk-amerikansk kändisadvokat vid namn Joe Tacopina; Hollywood-skådespelerskan Anne Hathaways pojkvän, den italienske bedragaren Raffaelo Follieri; Joe Fischer, ägaren av de amerikanska kläddedjorna Gap och Banana Republic; en arabisk prins.

När ingenting händer dog cirkusen ut.

snart började satsningen kännas ekonomiskt. Efter två år var ligaskölden tillbaka i Milano och Turin igen.

I mars 2004 hade Italtroli skulder på fyrahundra-femtio miljoner euro. AS Roma gjorde 2003 en förlust på 104,79 miljoner euro.

De första ägaraspiranterna presenterade sig: det ryska bolaget Nafta Moskva. Franco Sensi medgav att han förhandlade med dem. Av någon anledning drog de sig ur. Ingen vet varför, men vi har lärt oss att svaret på alla frågor är Cesare Geronzi.

Det sägs att den romerske bankmannen vände sig till Silvio Berlusconi och bad honom få Putin att övertyga sina ryska vänner att dra sig ur, eftersom kapitalstarka utländska ägare till Roma skulle vara alltför starka motståndare, och helt vända maktbalansen i Serie A över ända. Men Silvio Berlusconi har förnekat det.

När affären med ryssarna föll igenom räddades Roma av Cesare Geronzi och Capitalia. Banken tog över fyrtionio procent av aktierna i holdingbolaget Italtroli, med en option att höja ägandet till femtio procent. Italtroli slapp gå i konkurs, men familjen Sensi fick sälja stora delar av sina tillgångar för att täcka skulderna. De gjorde också en nyemission för Roma, som inte lyckades så bra. Supportrarna köpte aktier, men inte investerarna.

Varför ville Franco Sensi köpa Roma en gång i tiden? Var det kärleken till en klubb som han ville göra stor, familjens rykte och arv, kontakterna och maktpositionen som det innebar att äga huvudstadsklubben, äran och prestigen, att skriva in sig i historieböckerna? Antagligen alltihop.

Nu satt han där, en före detta rik man, med en scudetto på meritlistan, med skulder i stället för familjerikedomar, beroende av banken. Och med presidentskapet i Roma.

Sju år senare, ett par veckor efter att vi landar i Rom samtidigt som ryktena om tyskarna, spelas en av de märkligaste matcherna i Romas historia på Olympiastadion. Det är inte matchen i sig som är absurd, utan inramningen. Vem vet när AS Roma senast upplevde något liknande. Förmodligen har det aldrig hänt förut.

Före matchen klättrar vi tillsammans med ett par pressfotografer upp på staketet runt området utanför Curva Sud. När vi kikar in ser vi vajande Roma-fanor och skymtar publiken till den smålagsturnering som de olika ultrasgrupperna har ordnat i stället för att vara inne på läktarna och stödja laget. Matchen börjar och vi går in. Inne på stadion är bara ett sorl, spridda applåder och burop. På sektionen bredvid kurvan där vi sitter känner sig publiken lite vilsen. Folk är vana att ha klacken att förhålla sig till. Nu, när man tittar dit, är där nästan tomt.

I stället för de olika ultrasgruppernas standard i kurvan är banderoller med orden *vattene*, stick, fästa. De riktar sig till klubbens president, Franco Sensis dotter Rosella Sensi.

Franco's äldsta dotter Rosella lär ha varit en av dem som röstade ja när familjen röstade om köpet av Roma. Efter universitetsexamen sågs hon allt oftare vid sin pappas sida i affärslivet, ofta på stadion och på Romas träningsanläggning Trigoria.

Rosella har ett temperament som är helt olikt sin fars. I stället för utagerande och ilsk är hon reserverad och nästan blyg. Men hennes passion för Roma syns på andra sätt. Redan i slutet av nittioalet, när hon som tjugofemåring satt på hedersläktaren och såg familjens lag spela varenda match, klarade hon inte av alltför stor spänning. Vid avgörande lägen satte hon händerna för ansiktet för att slippa se.

Fortfarande, nu när hon är president, orkar hon inte se på när Roma slår en straff utan gömmer ansiktet i händerna. Även efter att Cesare Geronzi:s bank hade löst ut familjen Sensi hade Roma, och framför allt familjens holdingbolag Italtrotti, fortfarande stora ekonomiska bekymmer, samtidigt som Francos hälsa blev allt sämre. År 2002 tog Rosella i praktiken över som styrande manager i klubben, även om hennes pappa var kvar som president. Hon hade ett svårt arv att förvalta. Det en gång rika Italtrotti hade större skulder än tillgångar och Roma var på fallrepet samtidigt som klubben hade ett rykte som rebell att upprätthålla. Rosella valde att lägga ner stridsyxan som hennes far hade svingat så passionerat. Eller kanske hade hon inget val, hon hade fått ett arv, en klubb att förvalta och såg ingen annan utväg. Den 7 juli 2004 klockan halv tre träffade hon tillsammans med Romas borgmästare Walter Veltroni en representant för henden, Antonio Giraud, Juventus direktör, för en numera berömd fredshka. Roma hade inte råd att ta strid mot *il palazzo* i Norditalien längre. Då var protesterna passionerade, precis som nu fem år senare när vi går på matcher utan hejarklack. Ingen roma-nista kunde förlata Rosella för att hon hade ingått en pakt med det smutsiga Juventus, som stod för domartfuskar och dopningsskandal. Romas supportrar ser sin egen klubb som hederlig, trots att Franco Sensi precis som många fotbollsklubbar under nittioalet hade fuskat en del med ekonomin. Säsongen som följde var dessutom Romas säms-ta på tjugofem år. Fyra olika tränare passerade, omklädningsrummet var i uppror och mot slutet riskerade Roma att åka ur serien.

Rosella Sensi var kraftigt ifrågasatt på varenda hemma-match, men trots att Roma nu tvingades bli självfinansierande – det fanns ingen ägare som kunde skjuta till kapital vid en eventuell förlust så som var normalt i de flesta klubbar – lyckades Rosella Sensi vända på utvecklingen. En ny tränare, Luciano Spalletti, anställdes. Segerträget för Rosella Sensi Roma började med en osannolik segerstråt: i början av 2006 lyckades ett lag nästan utan anfallare i truppen och spelare som i nöd plockats upp från ungdomslaget på bänken, vinna elva matcher i rad, fler än något annat lag i Serie A:s historia. De närmaste säsongerna skulle Roma vara den enda riktiga utmanaren till Inter i ligan och nå kvartsfinal i Champions League, med ett anfallsglatt spel som ansågs vara Europas vackraste. Rosella Sensi och hennes Roma började hyllas som en förebild av fotbollsetablissemangen i Italien. Rosella pratade om sitt ”projekt”: att satsa på unga spelare, på ett entusiastamerande spel, på hårt arbete och på spelare som var fasta vid den gultröda tröjan. Och på självförstärkning. Italtrotti hade kvar sina skulder, men Roma (delvis tack vare en del kreativ bokföring), hade sanerat sin ekonomi och gjort de knappa resurserna till en flösoff. Klubben skulle bära sina egna kostnader: man kunde bara spendera så mycket som kom in. Egentligen är det först nu på varen 2009, när ryktena om Mick och Muck har fått fansen att drömma om storvårningar, som spelet har börjat gå dåligt igen. Innan säsongen drog igång dog Franco Sensi. Trettio-tusen personer kom till en likvaka som hölls på Capitolium i Rom. Franco Sensi:s satsning på Roma hade gjort att arvet som han lämnade efter sig var betydligt svårare att hantera än det antagligen hade varit om han inte hade köpt en

fotbollsklubb – men då hade han inte heller blivit ihågkommen av trettiotusen. Strax efteråt blev Rosella vald till president i Roma.

Nu, några månader senare, rasar Roma i tabellen, fansen ifrågasätter klubbledningen allt hårdare och näste man, den som ska visa sig mest ihärdig, presenterar sig som Romas räddare. Han heter Vinicio Fioranelli, och redan föregående sommar var han inblandad i ett påstått övertagande av Bologna. Affären verkade gå i lås, men plötsligt var Fioranelli försvunnen. Nu dyker han upp i Rom, och med honom börjar ryktena om den mystiske Volker Flick, namnet som hade satt igång hela cirkusen, att surra igen. Fioranelli försäkrar att Volker Flick är en mycket professionell person, ”expert på finansiella operationer”, och hans partner i det konsortium som vill ta över Roma.

Än idag vet ingen vem Volker Flick är, eller om han ens existerar.

Den 22 maj träffar Skys nyhetsprogram och några andra medier Vinicio Fioranelli på en trottoar i den vårgroa stadsdelen Prati. Han ger inga besked om någonting, och bekräftar ingenting. Men han finns. Och någonting händer faktiskt på riktigt, även om inget rykte kring en försäljning av Roma hittills har visat sig mynna ut i någonting konkret: börskursen stiger. Polisen startar en utredning mot Vinicio Fioranelli om aktiemaniplation.

Supportrarnas vrede mot Rosella Sensi växer sig hela tiden större. Roma kan aldrig bli så stort som hon borde vara om inte familjen Sensi säljer till någon som har råd att köpa de stora stjärnspelarna, resonerar man. Rosella Sensi anklagas för att parasitera på klubben. Hon skriver ett öppet brev. Hon påpekar att det är Italpetroli som genom åren har försörjt Roma, inte tvärtom. Alla de gånger som

hennes far öppnade plånboken för Romas skull var ”en kärleksfull galenskap från min älskade pappas sida, som jag alltid har delat, och som ibland gjorde honom lycklig och tillfredsställd”.

Varför vill Rosella Sensi äga Roma? Är det hennes passion för klubbfärgerna, för att hon gillar jobbet som fotbolls- direktör – eller för att det faktiskt inte finns någon som vill köpa klubben? Eller är det för att Roma ger henne en särskild position i staden, till och med gör henne orörbar?

Samtidigt som Rosella och hennes medarbetare arbetade med att sanera klubbens finanser, avancerade Cesare Geronzi i bank- och finansvärlden.

Det italienska närings- och finanslivet, som har sitt nav i Milano, liknar verkligen inget annat. Här frodas dietrologin, och konspirationer och dramer påstås utspela sig bakom varje stängd dörr. Riktigt var vanan att alltid skylla på konspirationer börjar och slutar, och var faktiska dolda motiv ligger bakom det som händer, kan man inte exakt veta, men det finns en struktur i det italienska näringslivet som föder paranoian.

Italiens ryggrad är familjeföretagen, och det finns en mycket stor andel småföretag i landet. Graden av utländska investeringar är också mycket låg jämfört med andra västeuropeiska länder. Också de stora företagen präglas av en kultur som påminner om familje- eller vänskapsband. Korsägande är vanligt, att olika företag äger delar i varandras bolag i en oändlig och förvirrande väv av intressekonflikter.

En annan grundbult för systemet är aktieägarkarteller, där några aktieägare slår sig samman och utser bolagets styrelse, trots att de är i minoritet. Det är ett system som har

bolag, Generali, och nystar in sig allt mer i de mäktiga aktieägarfamiljerna. Cesare Geronzi har aldrig haft mer makt än så här.

Rosella Sensi däremot, är ingen betydelsefull person i Milanos finansvärld. Hon har inga pengar. Vad har hon att sätta emot Unicredit, som vill ha tillbaka sitt lån? När ett av Itaipetroli's alla pressmeddelanden talade om att Mediocredito numera var dess räddgivare, fick vi svaret: Cesare Geronzi.

Hur är det möjligt att ett bolag som har så stora skulder som Itaipetroli inte försätts i konkurs? Är det för att bolaget äger Roma, och ingen bank vill vara den som stänger ner en fotbollsklubb och krossar hjärtana på hundratusentals fans? Är det för att Cesare Geronzi fortfarande intresserar sig för fotboll, för att det passar honom att Rosella Sensi sitter på presidentposten i Roma?

Kanske ligger det någonting i båda svaren. I alla fall fortsätter Roma att existera trots de stora skulderna hos ägaren. Det tog ett par månader år 2009, men rykteska-rusellen kring Fioranelli och de andra personer som sades villiga att köpa Roma dog till slut ut. Till slut fanns bara Rosella kvar.

Efter att ha följt den värsta ryktesstormen kring Fioranelli på avstånd under sommaren, åker vi tillbaka till Rom när den nya säsongen 2009–2010 börjar. Sommaren vill aldrig släppa taget om Italien det här året, och samma känsla av missmod och hopplöshet som har växt under de senaste månaderna ligger kvar över Roma. Klubben kvalificerade sig inte för spel i Champions League den här säsongen, vilket innebär minskade intäkter. En del av föreningens arv, den hemmafosttrade romerske spelaren Alberto Aquil-

luckrats upp under senare år, men som också ständigt visar sig vara förvänansvärt motståndskraftigt och seglivat.

Om kärnan i det här nystanet av familje- och vänskaps-band ligger i Milano, så är en mer exakt adress investment-banken Mediocredito huvudkontor på Piazzetta Cuccia.

Under decennierna gick alla affärer i Italien via Mediocredito. Det är en bank som grundades redan 1946 och hör den första republikens till – det vill säga det Italien som uppstod efter Mussolinis fall – men som fortfarande gör sig gällande. Mediocredito, Agnellifamiljen och dagstidningen Corriere della Sera utgjorde under efterkrigstiden ett slags inofficiellt, norditalienskt styre över landet. Numera har familjen Agnelli, och med dem Fiat och Juventus, dragit sig ur Mediocredito, och Mediocredito har dragit sig ur ägande i Fiat. Men Mediocredito har fortfarande andelar i RCS Mediagrupp där flera viktiga tidningar ingår, bland annat landets största, Corriere della Sera, och den största sporttidningen, Gazzetta dello Sport. Att ha aktier i Mediocredito är en idag ett sätt för många att tillhöra rätt klubb. Och eftersom fotbollens ägare ofta är samma som näringslivet, finns flera fotbollsklubbar indirekt representerade där. Inter, i form av Pirelli och Telecom, Milan, eftersom Silvio Berlusconi under åren har skaffat sig allt mer inflytande i Milanos bankvärld, och hans dotter numera sitter i Mediocredito's styrelse; Fiorentinas ägare Della Valle både äger aktier i Mediocredito och sitter i RCS's styrelse.

2007 fusionerades Capitalia med Unicredit, en av Europas största banker. Itaipetroli's skuld flyttade med till den nya banken. För Cesare Geronzi's del visade sig händelsen snart innebära att han tog ännu ett steg upp i hierarkin, från Rom till Milano, från Capitalia till Mediocredito. Idag är han ordförande för ett av Italiens urgamla försäkrings-

lani, har sålts till Liverpool utan att något större spelarköp har gjorts. Inga spekulanter till klubben finns kvar, bara Italtpetroli och skulderna. Stämningen är i botten.

Hösten kommer till stan i ett enda slag. Den 11 oktober är det sommarvarmt, dagen därpå blåser en kall vind in över stan, det börjar regna och de blanka gatorna är plötsligt fulla av gulnande löv. Och till slut så upphör faktiskt folk att diskutera Roma. Vi försöker dra upp ämnet om skulder och försäljning och Rosella Sensi, men ingen vill längre prata. Marina, säsongskortsinnehavare i Curva Nord, ser bara trött på oss när vi tjarar. Hon har ingen åsikt, säger hon. Presidenten gör väl så gott hon kan. Däremot är Marina lycklig över att kaptenen Francesco Totti senare på eftermiddagen ska spela igen efter en tids skadefrånvaro. Lite hopp finns kanske.

Vi stannar kvar i Rom hela hösten och går på hemmamatcherna. Det är deprimerande. Inte så mycket för spelet på planen som för den modställda inställningen hos publiken.

En söndag håller vi romanistan Franco sällskap på en ranglig bänk utanför Olympiastadion medan vi väntar på att gå in. Francos dotter jobbar som steward på matchen och har ordnat en biljett till honom, men han vill inte gå in förrän strax före avspark. Han har alltid hållit på Roma. "Roma är allt."

Han skiner upp när han pratar om gamla tider, han brukade ofta gå på stadion då, nu ser han för det mesta matcherna hemma på tv. "Man ser kanske bättre på tv till och med", säger han, men att gå till arenan är en annan sak, mer känslösamt. "Här är den riktiga matchen."

Han tycker att det är bra att fansen protesterar.

– De protesterar mot klubbledningen, inte laget. Här

har vi ett lag som går med vinst, samtidigt som Italtpetroli gör en enorm förlust. Jag går inte så ofta på stadion, men ärligt talat så har jag ingen lust att med mina pengar subventionera Italtpetroli.

Även om han tycker att det är rätt att protestera mot Rosella Sensi, betonar han att man måste vara civiliserad. Inga attacker på spelare som för ett par veckor sedan.

Franco provoceras av att Italtpetroli kan fortsätta utan att betala sina skulder.

– Om jag inte betalade amorteringen på mitt bolån skulle banken ta allt ifrån mig. Och ändå måste jag höra att ett företag som har fyrahundra miljoner euro i skulder fortsätter att inte betala.

Han menar att det är Roma som betalar genom att inte köpa några nya spelare och därmed blir tvunget att sätta allt sitt hopp till "San' Totti", den älskade kaptenen. Som så många andra romanisti tycker han inte att det är värdigt en klubb som Roma.

– Det är inte en politik som en klubb i Rom kan ha, en stad som alltid borde vara i centrum. Visst, fotbollens "La Scala" har alltid varit i Milano, men det är inte rätt att en stad som Rom ska vinna en scudetto vart trettionde år.

Skulle en utländsk köpare vara välkommen? undrar vi.

– Om det var sant, ja. Soros. Men vem vet vad sanningen är?

Franco har sin egen *dietrologia*.

– Det kanske är så som nån har tänkt, jag har tänkt på det själv, att det ligger i nåns intresse att Roma inte växer – jag menar Milan, Juve – att nån pressar bankerna och säger att de ska sköta sig. För de gillade verkligen inte när Roma hade alla de här stora spelarna som Batistuta och slogs om scudetton.

Men, det är så en tifoso resonerar. Sanningen vet de *al palazzo*, som man säger. Francos syn på hur fotbollsvärlden hänger ihop är typisk för en romanista. Roma borde vara en mäktigare klubb eftersom Rom är mäktigt, det är huvudstaden. Men den egentliga makten finns i det rika Norditalien. Och antagligen försöker de som bestämmer hålla Roma tillbaka. Glappet mellan hur framgångsrikt Roma egentligen har varit genom historien och förväntningarna som support-arna har på sitt lag är antagligen en förutsättning för att hysterin kan växa sig så stor kring minsta lilla rykte om möjliga framtida glansdagar med en ny ägare.

Men även om fansen nu verkar vara beredda att väl-komma en utländsk ägare, finns det få föreningar i den europeiska toppfotbollen som har en så fast förankring i sin stad, både på planen och i ledningen, som Roma. Klubben har en ungdomsverksamhet som är inriktad på att fostra romanisti, med de romerska stjärnorna Francesco Totti och Daniele De Rossi – två av Italiens absolut bästa spelare som har sagt nej till erbjudanden från andra klubbar för att stanna i sitt hjärtas klubb – som förebilder. Ägartamiljen är tifosi, liksom flera av ledarna. När Luciano Spallettis lag fortsätter att förlora de två första matcherna den här hösten 2009 kommer ytterligare en romare till klubben: tränaren Claudio Ranieri. Laget visar vissa tendenser till bättre spel, men det fortsätter att vara en sorglig stämning på stadion. Botten nås kanske i hemmamatchen mot Bologna, den 1 november.

Sedan händer någonting som i ett vanligt sammanhang hade varit en anledning att jubla. Mirko Vucinic gör ant-ligen mål. Från den södra delen av läktaren ser vi inte riktigt att det är han först. Under en bråkdel sekund blir allting tyst. Sedan, som på en signal, bryter en våldsam, passionerad vissels storm ut. Det är något av det märkligaste vi har upplevt på en fotbollsarena. Publikken buar åt sin egen spelare när han har gjort mål. Roma vinner matchen. Det är en välbehövlig vinst. Vanligtvis när Roma har tagit tre poäng är stämningen uppsluppen kring stadion efteråt, utanför arenan och på spårvagnen hem brukar det sjungas sånger, skratras och stojas. Nu, däremot, tränger vi oss in i en fullsatt buss tillsammans med provade romanisti, och när vi ramlar ut på Piazza del Popolo tjuugo minuter senare har vi nästan glömt att Roma vann. Alla i bussen stod packade tätt tillsammans, i tystnad. Sallan har Romas publik varit så oengagerad i sin fot-boll. Det är den 1 november och ingen kan ana att tiotusen tack samma fans kommer att följa laget till säsongens sista match i Verona bara fem och en halv månad senare, i hopp om att än en gång få uppleva ett ligaguld.

I april 2010, nästan ett år efter mötet på gathörnet under de där Romdagarna som brusade av rykten, står vi med samma vän som då, några kvarter bort. Nu har allting vänt – igen. Det är kvällen före derbyt, ett av de mest betydelsefulla Romderbyn som har spelats på evigheter. Roma är sedan en vecka serieledare, med fem omgångar kvar av Serie A, medan Lazio kämpar för att inte åka ur till Serie B.

Luften är full av samma gröna vårvärme som när vi landade samtidigt som Mick och Muck-ryktet föregående år, men nu pratar ingen längre om försäljning, om banker, om börskursen. Stadion har inte varit så full av folk sedan Roma vann scudetton senast, och hela stan vibrerar av Romakärlek.

Ändå har läget i grunden inte förändrats. Italtroli har fortfarande inte betalat tillbaka skulden, och ingen ser någon lösning. Roma har kunnat variera sitt anfallsspel under våren sedan stjärnan Luca Toni anslöt till laget i januari – men han är bara utlånad från Bayern München som fortfarande äger honom. Roma har inte råd att köpa några spelare. Ändå leder de serien. Ingen kan tro sina ögon.

Samtidigt som Roma har avancerat i tabellen har ett litet krig mellan Italtroli och Unicredit utspelat sig. Italtroli har stämt Unicredit för att ha överdrivit bolagets skuld till banken. Unicredit vill att planen för återbetalning ska ogiltigförklaras eftersom Roma inte har levt upp till den. Inga pengar betalas tillbaka. Den omöjliga situationen kvarstår.

Efter säsongen ska förhandlingarna i tvisten fortsätta, men nu verkar detta bråk också avblåst. Är det lagets osannolika segertåg genom serietabellen som stjälar uppmärksamheten från tråkigheterna? Vår källa har en annan förklaring.

Han tar ett bloss på cigaretten och ser på oss leende som en lärare ser på sina adepter. Den här gången vet han verkliga besked.

– Ni undrar hur en klubb med över fyrahundra miljoner euro i skulder kan leda ligan?

Vi nickar.

– *Allora*, så här är det. I vintras träffades tio av Roms rikaste personer. De bestämde ett möte med cheferna i Unicredit.

Vår vän fimpar.

– Ni måste förstå att Roma som klubb betyder mycket för affärerna här i staden. Ett Roma som går bra smittar av sig till sponsorerna, och så vidare.

Vår källa räknar sedan upp en rad namn på dessa rika romare, och berättar om hur de ställde ett ultimatum till banken: om Unicredit skulle kräva in de drygt fyrahundra miljonerna i skulder, skulle de byta bank.

– Och deras gemensamma förmögenhet uppgår till drygt två miljarder euro. Banken gjorde helt enkelt ett val, visserligen med pistolen mot huvudet.

Det låter osannolikt för en nordeuropé, men det är vanlig, enkel italiensk logik.

– Så ... öh ...

– Ja, Mats? undrar vår vän vänligt när Mats försöker reda ut begreppen för sig själv.

– Ingenting förändras, alltså? Vad Roma gör är egentligen att se till så att den ekonomiska och politiska balans som finns i Rom fortsätter att råda?

Vår vän ser på Mats som en lärare ser på sin nyexaminerade student. Med armarna utsträckta i en omfamningsgest ropar han:

– *Bravissimo!*

4. Ett land av fotboll

Pierluigi Calabretta återvänder till bordet med tre rejåla glas öl. Det är en tradition vi har varje gång vi träffas. En kväll kommer han körande i sin grådaskiga sportbil, parkerar den i närheten av Trastevere, möter oss på bron vid synagogan innan vi gemensamt går till ölhallen Olimsted som drivs av romaniestan Mariano. Olimsted är något så märkligt som en ölhall med tyska kvalitetsöl kombinerat med romersk husmanskost. Vi brukar äta arabiater under andakt och sedan höjer Pierluigi ett av de där glasen med öl och skålar, han brukar torka av skummet från överläppen och sätta armbågarna i bordsskivan innan vi börjar prata politik och fotboll.

– Den enda gången det här landet var enat på allvar var under Mussolinis tid. Det är precis som allting annat med det här landet en jävla paradox.

Han suckar över ölen nere i Olimsteds kallare. De senaste åren har han gjort det allt oftare. Suckat över landets tillstånd. Egentligen vill han inte ens bo kvar här. Han säger att om han inte hade sin far i Rom och sitt företag hade han flyttat för längesedan. Han står snart inte ut längre.

– Skurkararna vinner. Hela tiden. Det här landet är allt igenom ruttet.

Pierluigi titulerar sig själv kommunist. Faktum är att han

Roma vinner derbyt, men huvudstadslaget orkar inte hålla ledningen i ligan. Det dröjer ända till sista omgången innan det blir klart, men scuderton går till Norditalien i år också.

Efter säsongen startar en medling mellan familjen Sensi och Unicredit. Till slut ska frågan om Itaipetrolis skuld definitivt avgöras. Mötet skjuts upp två gånger. Under tiden träffar Rosella Sensi statssekreteraren Gianni Letta, en av premiärministern Silvio Berlusconi närmaste män. Men inte ens han kan se till att familjen Sensi får fortsätta bete sig som om skulden inte finns. Eller?

Skiljedomaren meddelar att mötet den 5 juli absolut måste leda till ett beslut. På kvällen kommer advokaterna ut till de femtiotaler väntande journalistererna.

Avgörandet skjuts upp till på torsdag, är beskedet.

Och torsdagen den 8 juli 2010 händer faktiskt någonting. Sensi och Unicredit kommer överens om att alla Itaipetrolis tillgångar ska överföras till banken, förutom några fastigheter som familjen får behålla. Och förutom Roma. Roma ska värderas och säljas, men familjen Sensi kan under tiden fortsätta som ägare. Hundratals miljoner euro i oljedepåer och fastigheter står på spel, men allt verkar fortfarande kretsa kring Roma, fotbollsklubben.

– Den här överenskommelsen har framför allt kommit till i intresse att skydda Roma, som tillhör staden och som vi alla bryr oss väldigt mycket om, säger Rosella Sensi när allt är över.

Dagen efter är det tidningsstrejk i Italien. För en gångs skull är rykteskedjan tyst.

I skrivande stund styr Rosella Sensi fortfarande Roma.

efter några glas raljerande kan kalla sig bolsjevik. I våra ögon är han inte det, visst han är vänster och har ett socialistiskt perspektiv på saker och ting, men det har många. Däremot är det väldigt få socialister eller kommunister i Europa som pratar sig varma om fascismen. Men det gör Pierluigi och många andra italienska vänstermänniskor, kanske inte fascismen generellt utan den italienska fascismen.

– Visst, raslagarna 1938 och krigsförklaringen 1940 var helt galna saker. Men bortsett från det gjorde han faktiskt många bra saker för det här landet, säger Pierluigi på ett typiskt italienskt flexibelt sätt samtidigt som han rycker på axlarna.

En tid senare beställer vi filmer med Mussolinis tal från SVT:s arkiv. När han står där på balkongen på Piazza Venezia känner vi igen oss. Till skillnad från i Berlin står alla de där byggnaderna kvar i Rom, på många sätt ser de korniga filmrutorna bekanta ut, vi har gått över de där kullerstenarna många gånger. Det är samma som nu fast ändå inte, det är nästan kusligt att se rakt ner i den svartvita tidsvirvel journalfilmerna skapar.

Värmen är densamma som nu, liksom det där diset som hänger vid tallarna en bit bort vid Forum Romanum.

Det är sorl i luften. Förväntan. Det är juni 1940, och på balkongen står en man i svart uniform. Han ser komisk ut. Med ett fast grepp om skärpet vrålar han stavelser i det spruckna högtalarsystemet.

– Fascistproletariatet kommer att slåss och aldrig förlora!

Runt omkring är folkmassan med. De vrålar tillbaka. De är *presente*. De är stolta italienare och de älskar verkligen mannen på balkongen.

Idag förklarar Mussolini krig mot Storbritannien och Frankrike. Officiellt är det här den italienska fascismens stora stund, men i bakhuvudet på mången medborgare finns säkert tvivel och oro över att landet nu ska kastas in i en nedåtgående spiral. Faktum är att efter den här dagen i juni 1940 kommer saker och ting att gå fullständigt överstyr. Det är egentligen början till slutet.

Men det är lätt att sitta med facit i hand så här sjuttio år efteråt. Det är ur vår synvinkel han ser komisk ut, mannen på balkongen. Den här dagen på Piazza Venezia är Benito Mussolini kung. Alla är fascister. För dem är det samma sak som att vara italienare.

För många italienare idag är fascismen lika med ordning och reda. Och motsatsen till hur det är nu. Besökare från övriga Europa har svårt att förstå hur folk kan höja högernäven i fascistisk hälsning, men den gamla diktaturregimen är märkligt okontroversiell i Italien. Precis som många italienare fortfarande kallar sig kommunister och knyter händerna och pratar om klasskamp och bolsjevism finns här fascister. Italien är ett polariserat land.

Men till och med en del kommunister erkänner alltså utan omsvep att Italien haft mycket att tacka den korrupte diktatorn för. Han gjorde ett land av ett lapptäcke.

Och fotbollen var en del av det fascistiska nationsbyggandet. Det var inte fotbollen som enade Italien, men det var den idrott som växte snabbast och som drog mest folk till en samlad punkt, fotbollsplanen. Och idrott blev ett verktyg för landets enande.

I Italien skapades två grupperingar efter första världskriget. I en gruppering fanns socialisterna och kommunisterna. De menade att kriget och hela romantiken kring kriget var av ondo. De ville ha en ny ordning, där klasserna var borta

Genom propaganda, våld och hot lyckades fascisterna besegra fackföreningar och kommunister. Nu återstod bara själva makten. År 1922 genomfördes marschen mot Rom. Kort därefter tog de kontrollen över landet. År 1926 fick Mussolini absolut makt.

På Roms universitet sitter studenter i parken och pratar, aprilsolets heta har denna eftermiddag svalnat något. Vi har stämt möte med Alessandro Portelli som är professor i historia. Han är sen, men när hans vita Fiat väl har parkerat innanför grindarna och den charmigt förvirrade professorn läst sin bil, fått med sig sina böcker och munnande för sig själv undrat var vi ska sitta och prata, innan han som det verkar av en slump hitrat till sitt eget kontor, himner vi knappt börja intervjun förrän han säger:

– Mussolini såg sig som den som skulle göra Italien stort. Det är viktigt att förstå att han såg sig som staten, alltså det instrument från vilket ett land skulle skapas.

Portelli rättrar till sina glasögon som sitter i en rem runt halsen. Han delar kontor med tre kollegor som tjuvlyssnar på vårt samtal samtidigt som de låtsas arbeta. Portelli sitter bakom skrivbordet iförd en stickad pullover och pratar om fotboll som en del av samhället. Som en integrerad del av ett samhällsbygge. För fotbollen hade aldrig varit den sport den är idag om det inte varit för fascismen. Och fascismen hade aldrig blivit det den blev om det inte varit för fotbollen.

För hur enar man ett land? Hur får man en befolkning att känna någon form av samhörighet?

Man skapar en rörelse som kan samlas kring något. På triumfbågarna runt om i den eviga staden finns bilder inbyggna, scener från fältslag, redan då med ett slags

och där det nationella tänkandet inte längre behövdes. I ett sådant samhälle var alla jämlikar. Och ett sådant samhälle byggdes nu i det stora landet Ryssland i öster.

Kommunisterna och socialisterna ansåg att sport var opium för folket. Simon Martin berättar i sin bok *Football and fascism – The National Game under Mussolini* om bevarade pampfletter där italienska kommunistpartier uppmanar sina medlemmar att sabotera cykellopp genom att slänga ut spik i vägbanan framför de tävlande. Sysslade man med sport glömdes man sin klassmedvetenhet och kunde då heller inte kasta av sig öket och göra revolution. Så här i efterhand kan man säga att det var den italienska socialismens största missstag. Italiensk historia präglas av pragmatism. Det är svårt att hitta en ledande ideologi, en rak väg eller utveckling.

Förmodligen var just pragmatismen fascisternas vinnande koncept.

På den socialistiska tidningen *Avanti* (som för övrigt var en av de tidningar som uppmanade till cykelsabotage) fanns en chefredaktör som allt mer avvek från den traditionella ideologin. I stället pratade han om att ena Italien, ett Italien som skulle växa sig starkt gentemot sina fiender. Hans namn var Benito Mussolini. Till slut blev han utsparat från kommunistpartiet. Mycket snart återfanns han i det nationalistiska partiet. Efter ett tag kallade de sig fascister.

Faccio betyder jag gör på italienska. *Fasci* är också en hopbunden vetekvas, något som var en symbol för det romerska imperiet. Det passade därmed fascisterna som hand i handske, i ordet fanns såväl en historisk symbolik som vitnade om fornstora dagar som ett budskap om att fascisterna var personer som fick saker och ting gjorda.

ideologiskt syfte. Man ville ge bilden av ett evigt rike och förhärligade kejsaren. Rom var centrum och den perfekta romaren återfanns förevigad i marmorn.

Mussolini och hans gelikar ville skapa ett nytt folk, som var atletiskt och uthålligt. Men det skulle också vara ett folk som bands samman med det gamla romerska riket. Det märkliga projektet Via dei Fori Imperiali var ett sådant exempel. Det var en bred väg som skulle förbinda Colosseum och de romerska ruinerna i Forum med fascisternas högborg på Piazza Venezia. Under byggandet av den skövlades ovärderlig historia, hus och kulturarv.

Sport skapade gemenskap. Den italienske fascisten Lando Feretti skrev att fascistisk sport inte bara handlade om stora iögonfallande händelser som boxningsmatcher som skapade stora vinster och stora stjärnor. Framför allt handlade sport enligt Feretti om: "Att få massan att reflektera och höja sig. Massan är sportens enda mål. Inte individen."

I mitten av tjugotalet hade fotbollen vuxit sig så stor i Italien att regimen, trots att fascisterna egentligen ogillade sport som tävlan, började intressera sig för den. Söndagarnas matcher lockade tusentals åskådare, tidningar skrev om spelare och klubbar, och ett landslag hade redan under den kommande demonstranaren Vittorio Pozzos ledning spelat utomlands, bland annat i OS i Stockholm 1912.

1918 fanns det sjuttiosju klubbar i Italien. 1919 var siffran åttioåtta. Det var dags att organisera den italienska fotbollen på allvar. Den fascistiska regimen skapade en liga och ett gemensamt regelsystem. En högsta division, Serie A, där vinnaren fick titeln italiensk mästare samt underliggande divisioner kom till.

Den 26 maj 1927 höll Mussolini ett tal på den så kallade

dagen för nedstigning. I talet nämnde han folkets fysiska tillstånd.

– I en välordnad stat är folkhälsan av yttersta vikt, sa han och lovade som "Klinikens föreståndare" att inte bortse från symtomen italienarna uppvisade.

Fascistregimen började nu bygga drygt tretusen arenor runt om i landet.

Många av de här byggnaderna står kvar än idag. Ett tydligt sådant sportcenter är Foro Italico i Rom som ritades av arkitekten Enrico Del Debbio. En pampig bro tar besökaren över Tibern. Bron är smyckad med skulpturer från vad som verkar vara första världskriget. Skulpturerna på brofundamenten befinner sig i strid, men i gruppen av skulpturer finns alltid någon som pekar med hela handen mot horisonten. Oftast har den personen ett ganska markerat hakparti och påminner inte så lite om Il Duce.

Ett annat exempel är Renato Dall'ara i Bologna eller som den hette förr, Stadio Littoriale. Stadio Littoriale skulle bli hela Italiens center för idrott. Detta skulle förbättra den italienska folkhälsan.

Kanske var det nu som den italienska fascismens höjdpunkt inföll. När dagens kommunister sitter på barer och som vår vän Pierluigi Calabretta sentimentalt pratar om det fina med Mussolinis regim är det oftast den här tiden de återkommer till. Den politiska friheten minskade visserligen kraftigt, men mycket av det som partiet utlovade i valet 1924 där man starkt tonade ner sin militäriska retorik, infriade fascisterna faktiskt när de vann valet.

Socialförsäkringssystemet byggdes ut, arbetslösheten sjönk drastiskt, för första och enda gången lyckades polischef Mori nästan utrota den sicilianska maffian. Infrastrukturen byggdes ut kraftigt, malaria utrotades när

Genom att göra fotbollen till nationalsport accepterade fascisterna rivalitet och oliktkänkande. Genom att gå till arenan kunde folk fortfarande hålla på sina färger och känna en lokal förankring till just sin stadsdel. Det spelade inte så stor roll att lagens tröjor och emblem ändrades av regimen. Napoli var ändå ett lag från Neapel. Siena Toscana stolthet.

Den rivalitet som idag finns mellan de två Romklubbarna har alltså sitt ursprung hos en regim som egentligen hade en helt annan tanke, nämligen enighet och samsstämmighet. Ofta pekas Lazio ut som ett traditionellt fascistlag, men det är snarare båda klubbarna som är fast i det arvet.

– Det är sant. Intressant, det har jag faktiskt aldrig tänkt på, säger Pierluigi när vi efter ytterligare några tyska öl diskuterar saken.

Pierluigi säger att han egentligen inte har problem med Romafansen. Han är välutbildad, har eget företag och skänker pengar till Amnesty. Han demonstrerar regelbundet för yttrandefriheten i Italien, brukar gå under bandedroller som protesterar mot Berlusconi dominerande ställning. Kort sagt, Pierluigi är inte dum oavsett vilken politisk färg han har. Ändå säger han som om det vore en självklarhet: – De flesta som håller på Roma är faktiskt idioter. Det är bevisat. De hatar oss laziali.

Vartför då? undrar vi.

Detta är punchlinen som Pierluigi väntat på, ett stort leende växer fram mellan öronen.

– För att vi alltid kommer vara lite bättre än dem. Vi var först.

Fotbollsmakten födde också intressekonflikter.

Leandro Arpinati var inte bara fram till 1933 ordförande i det italienska fotbollsförbundet, han var också lokal

träskmarker torrlades och städer anlades. Italien fick ett uppsving, under några år fram till mitten av trettioalet

växte landets ekonomi kraftigt.

Kulturen gjordes fascistisk och även sport var kultur. Många fotbollslag italiensiserades. Inter gick ihop med Ambrosiana. I Rom bildades klubben Roma. Tanken var att klubben skulle bli en motvikt till den dominans som de norra klubbarna stod för. Med andra ord skulle alla människor i Italien kunna njuta av bra fotboll.

Det räckte egentligen bara att gå dit och se de nya arenorna för att bli imponerad och tänka väl om diktatorn. Regimen behövde heller inte göra sig besvär med att skaffa sig en publik. Den fanns redan. Allt man behövde var egentligen en radio. Under en utsändning av Benito Mussolinis veckotal "Parla Roma" en bit in i andra halvlek, upphörde helt enkelt spelet några minuter. Vare sig man ville eller inte fick man sig en dos fascistisk propaganda innan matchen ånyo blåstes igång. Detta gick alla klubbar med på. Utom en. I Romklubben Lazio valde man att sänka volymen på taler så att det inte störde fotbollen. I en diktatorisk regimstär var det att beteckna som motstånd.

För när fascisterna valde fotbollen som himmet som skulle ena landet, gjorde man ett val. Genom att nationa-lisera fotbollen accepterade man också den rivalitet och de spänningar som alltid funnits i Italien, ett land som bildades först 1861. Nord har aldrig gillat syd. De som bor i stadsdelen Portuense har alltid haft svårt att komma överens med dem från Trastevere. Florens har legat i fejd med Bologna.

Fascismen var inte så stäbla och kompromisslös som den gärna ville framställa sig. Snarare var den väldigt föjbar, så länge det passade de syften som makten män hade.

Vinden river i buskagen på den skånska landsbygden. Jens Bernhardsson befinner sig långt bort från italienska intriger och rättssalar.

– Visst, Moggi är borta. Men de personer som deltog i det maktspelet, som höll sig i bakgrunden, är ju kvar. Så har något verkligen förändrats?

Han ser ut genom fönstret, suckar.

– Jag vet inte.

7. Irriducibili – de oövervinnerliga

Det är en söndag i april 2006. En ljum vind letar sig fram mellan sektionerna. Det är vår, påsken är över och bland arenans blå plaststolar syns en och annan i kortärmad. Ett behagligt sorl ekar mellan sätena. Lazio leder efter en halvlek mot bottenlaget Empoli och hemmalaget ser ut att ta tre säkra poäng. Några i publiken ringer redan hem och diskuterar söndagsmiddagen.

Arenans uppmärksamhet riktas nu mot den norra kurvan, där Lazios fans håller till.

Helt plötsligt sprider sig applåder. Folk pekar och ropar uppmuntrande rop. Där borta går en man upp och ner för trapporna. Han är kraftig, flintskallig och klädd i kängor, och håller händerna på höfterna medan han struttar upp och ner. Supporterledaren Tonnos avstängning från arenan är hävd och därför marscherar han i solskenet. Det är ett slags variant av Il Duces parader några gathörn bort för sjuttiofem år sedan.

Före matchen har Tonno och tiotusen andra demonstrerat mot sin klubb. Tonno höll ett anförande från ett lastbilsflak. När han med ena handen gav intryck av att fånga något i luften för att förstärka det han sa, blev likheterna än större med originalet. Det hela fullbordades med hans åhörarens jubel. Det var ett trettioalets Italien i miniatyr.

– Presidenten måste bort! Han förstor våra färger, sa Tonno.

I den tryckande värmen i Rom går tåget från Piazza Mazzini till Olympiastadion.

På banderollerna står det att Lazios nuvarande president, Claudio Lorito, kan dra åt helvete. Demonstranterna vill att klubben ska tas över av den gamle skyttekungen Giorgio Chinaglia. Om så sker blir allt bättre och Lazio kommer att återta sin plats som ett av Italiens största fotbollslag.

Demonstrationen har anordnats av Irriducibili, IRR, den ledande supportergruppen vid den här tiden, inte bara i Rom utan förmodligen i hela Italien. Det är en manifestasjon som ger intrycket av att vara en genuin protest från supporterleden. Men det är ett spel för gallerierna. Men innan vi berättar varför, är det på sin plats att säga några ord om de italienska fotbollsfansen.

Publiken på en arena i Italien är ett tvärsnitt av befolkningen. Där finns män, kvinnor, barnfamiljer, arbetare, akademiker, direktörer, politiker. Fotbollen i Italien är ett klasslöst intresse på ett sätt som den inte är i exempelvis England. Vid långsidorna framme vid planen sitter de som har pengar. Inkomstskalan dalar ju längre bort från planen man kommer.

Majoriteten av dem som står runt eller i kurvorna är yngre än de som sitter på långsidorna. Efter några år i kurvan, i takt med att man bildar familj, flyttar man sig ut mot långsidorna.

Fotboll är inte heller enbart ett manligt intresse i Italien. Klichébilderna av en supporter är visserligen en gapig man i trettioårsåldern men många italienska kvinnor är oerhört kunniga i ämnet och kan analysera exempelvis ett lags försvarsstrategi på ett sätt som hade fått vilken

expertkommentator som helst att rodna. Men det finns fans och så finns det fans.

De mest hängrivna supportrarerna kallas för ultra eller ultras. Ultras har funnits sedan sjuttio-talet och har under årens lopp skapat en egen kultur. Allra viktigast för en ultras är klubben i sig. Det är egentligen inte tränarna och spelarna man dyrkar, utan klubbfärgen och det som den står för. Lagemblem kommer först.

Precis som ordet antyder är att vara ultras någonting mer än vanligt supporterskap. Ultrasfansen lever hela veckan med söndagens match i sina tankar: de träffas och förbereder sig inför matchen, tillverkar banderoller och planerar sånger. Man brukar prata om ultrasstörelsen som "organiserat supporterskap". Det betyder inte bara att ramnor, banderoller och koreografer som det kallas i Italien – de uppvisningar med färger och flaggor och fyrverkerier som kurvorna brukar planera – sker på ett organiserat sätt under matchen. Resten av veckan bildas också lojala grupper och starka kamratband och hierarkier bland ultrasfansen.

En viktig princip är att ingen ska tjäna pengar på att vara ultras. Alla pengar, alla insamlingar, alla gåvor har ett syfte. De ska gå till färgen som bärs av laget. Ultras ska inte vara beroende av någon annan eller ha några andra mål än att stödja tröjans färger.

Men i Italien finns det inget avstånd mellan fotboll och samhälle, och fotboll är inte det enda som fansen uttrycker sig om. Både i kurvorna och på långsidorna har banderollen länge varit ett briljant sätt att kommentera allt möjligt, ofta med stor komisk känsla. Under en match mot Sambenettese 2005 vecklade Napoli fans ut en banderoll som undrade vart alla pengarna tagit vägen från den välgören-

g kommunen anordnat för att skaffa fram pengar sjukhus. Napolis ultras hade även en banderoll med en bild på dåvarande ordföranden i italienska fotbollsförbundet, Franco Carraro. Under bilden fanns ordet *infame*, vilket kan översättas till "kräk". När Hellas Veronas fans hånade napolitanarna med en banderoll som sa "Kom igen Vesuvius!" i en match mot Napoli, svarade Napolifansen i returmatchen med det numera legendariska "Julia är en hora", apropå att Shakespeares *Romeo och Julia* utspelas i Verona. När ett barn hade mördats våren 2006 vecklade varenda kurva ut banderoller med fördömanden av dådet och hälsningen "Ciao Tommy" till den förolyckade pojken. Då och då förekommer banderoller på läktare runt om på fotbollsmatcher i Europa, men ingen annanstans är det en så pass integrerad del av supporterkulturen som i Italien.

En ultras är alltså en extrem form av supporter, och många av grupperna har också anklagats för att föra fram extrema politiska åsikter, vilket gör att ordet ultras ofta förknippas med politiska grupper långt ut på höger- och ibland vänsterkanten. De slutna ultrasgrupperna med sina egna regler, sitt utanförskap och sin rebelliska attityd är en miljö där extrema åsikter kan ta sig uttryck, och det har ibland utnyttjats av politiska grupper. Men egentligen erbjuder kurvan en plats där människor från yttersta högern till den mest extrema vänstern, eller de som inte bryr sig alls om politik, kan förenas i enkla principer: stödet för lagfärgerna, kampen mot motståndarna. Trots att fanskap baserar sig på det speciella hos ett visst lag och antagonismen mot de andra, kan alltså de flesta ultras känna igen sig i samma principer.

Eller kunde.

Folk som blir äldre har en tendens att se sin ungdom i ett rosa skimmer. När det gäller ultras är det idag män i fyrtioårsåldern som sitter på sina kontor eller i sina bilar och pratar sig varma om hur det var förr. Pierluigi Calabretta är en av dem. Han beskriver sig inte längre som ultrà, utan som hängiven supporter. Skillnaden är att där det för ultras inte finns plats för mycket som inte har med klubbfärgerna att göra, har den hängivne supportern en större rörelsefrihet.

Pierluigi glider allt mer över i samtal om golf. Tidigare kunde vi sitta och prata om läktarkultur eller om Signoris vänsterfot men nu är det som om han håller på att avsvära sig allt det där. Han är trött på den sjuka cirkusen som han tycker att fotbollen har blivit. I stället är det golf som gäller. När han klädsamt korpulent drar fram sin golfvagn, iförd pilotglasögon och en t-shirt vars motiv uppmanar till upplopp, är han inte direkt sinnebild av en golfare.

Men även om Pierluigi sakta håller på att glida ifrån läktarkulturen har han många åsikter om den, och han är med vid Tonnos demonstration 2006. När vi pratar med honom en tid efteråt har han en betydligt mer resignerad inställning.

– Det finns inte nån heder bland dagens ultras, säger han under en bilfärd längs med Tibern.

På bilens ena ruta finns ett klistermärke med CML:s logga.

CML var en av de första ultrasgrupper som bildades bland Lazios fans. Redan 1971 fanns en trogen skara. 1974 bildades gruppen officiellt. Idag är CML en myt och en del av de forna medlemmarna har nyligen tryckt upp nya klistermärken med gruppens gamla logga.

– Men inte för att sälja, sånt gör inte riktiga ultras. De

här klistermärkena är bara gjorda för dem som förstår vad CML var. Riktiga ultras.

Pierluigi nickar gillande åt sina egna ord och rattar vidare. Det ligger ett skimmer av nostalgi över alltsammans.

När IRR 2006 demonstrerar mot Lazios president skulle man kunna tro att det är kärleken till tröjan och lagemblemet som har drivit fram manifestationen. På ytan verkar det onekligen så. Pierluigi och hans kompisar går också med i demonstrationen, de bär en banderoll som gör reklam för ett internetforum för fotboll som är öppet för alla och är helt ideellt.

Det råder uppsluppen stämning. Pierluigi förklarar för oss att Lotito måste bort nu. Helst vill han att klubben ska tas över av miljarären Ernesto Bertarelli men om inte det går så tycker han att den kandidat som man hyllar i demonstrationen, Giorgio Chinaglia, ska bli klubbpresident.

– Ni ska få se, det kommer att hända grejer med Lazio, säger han förväntansfullt till oss och ler i solskener.

Pierluigi har helt rätt. Det kommer att hända grejer med Lazio.

I demonstrationståget finns många banderoller som hyllar Giorgio Chinaglia. Han är en ikon för Lazio. Det är han som starkast förknippas med lagets ligavinst 1974, en egen-sinnig forward som växte upp i Swansea i England och drev vaktmästarern på hemmaarenan Vetch Field till vansinne genom att plantera morötter i gräsmattan, innan han såldes till Italien, hans föräldrars hemland. Efter den turbulenta säsongen som kröntes med ligavinsten stack Chinaglia till Amerika, spelade i New York Cosmos med Beckenbauer och Pelé innan han började ägna sig åt affärsverksamhet.

Sedan en tid tillbaka pekas han ut som blivande ägare.

Stälv gör han ingenting för att dölja det faktum att han vill mer berättar han om hur han kan göra Lazio stort igen.

– Jag är allt det den nuvarande presidenten Lotito inte är, säger han när vi i maj 2006 ringet upp honom på hans kontor i New York, några veckor efter demonstrationen. Givetvis stöder fansen Chinaglia.

Men att det skulle handla om något slags ideell verksamhet för klubbens bästa är inte riktigt sant. För demonstrationen handlar egentligen inte alls om att återupprätta fotbollslaget Lazios ära. I grund och botten handlar det, som alltid, om pengar, om en affärsverksamhet, om en ultraskultur som har förvandlats till någonting helt annat än sina stolta ideal.

Vid tiden för Tonnos tal framför folkmassan är Lazios Iriducibili Italiens ledande supportergrupp. Inte tack vare mängden fans, Lazio är det mindre av lagen supporter-mässigt i Rom, och lag som Napoli, Juventus och Milan har alltid haft fler fans. Inte heller är de ledande genom sitt lags framgångar. Visserligen vann Lazio ligan så sent som 2000 och tog flera tunga titlar under en treårsperiod, men i jämförelse med klubbar som Juventus, Milan och Inter står man sig slätt. Framgången stavas i stället pengar. Iriducibili har under flera år drivit en verksamhet som genererar pengar. Mycket pengar.

Inför Uefacupfinalen 1998 chartrade gruppen egna flygplan som flög utvalda fans till Paris. I början av 2000-talet hade gruppen ett tiotal egna butiker, två radiokanaler och ägarintressen i en lokal tv-kanal. Försäljningen av märket IRR hade sedan länge passerat klubben Lazios egen försäljning av merchandise, faktiskt så till den milda grad att klubben i mitten av nitioralet skrev ett franchisekontrakt

med Irriducibili som gav gruppen rättigheter till produkter med Lazios klubbemblem.

När man besökte vad man som utlänning trodde var Lazios officiella supporterbutik förundrades man över det väldiga utbudet av tröjor, koppar och krimskrams med IRR:s logga på. Man tyckte först att det var en fin gest av klubben att ha en sådan nära relation till sina fans, innan man lite diskret blev upplyst om att det var precis tvärtom.

Irriducibili hade alltså skapat sig en plattform genom att konsekvent bryta mot den heliga ultrasmentalitet som funnits fram till 1987 då gruppen bildades: man får inte tjäna pengar på sitt supporterskap.

Ultras från andra lag kallar ofta IRR för fans med mycket yta men lite djup. Men ingen kan ifrågasätta deras ekonomiska resultat. Och har du pengar blir du någon. Har du riktigt stor framgång kan du styra hela landet. Det är den italienska fotbollen ett tydligt exempel på.

Irriducibili tog ganska lätt kontrollen över de andra supportergrupperna i kurvan. Dels berodde detta på att gruppen hade ett ganska övertygande sätt att framföra sina åsikter på – de som inte ställde upp riskerade helt enkelt djupfrysning och stryk. Dels berodde det på att gruppen höll på Lazio. Ett liknande övertagande i Romas kurva, med en mycket bredare och mer mångfacetterad sammansättning av fans, hade varit omöjligt.

IRR:s ambitioner sträckte sig väldigt långt – bortom de hängivna fansens.

I slutet av åttiotalet drevs klubben Lazio av en president vid namn Gianmarco Calleri som då hade köpt klubben från den forne storstjärnan Giorgio Chinaglia. Ekonomin var i ruiner och Calleri kavlade upp ärmarna. Han fick

snart rykte om sig att vara en hård man.

I början av nittiotalet fick han besök av en speciell supportergrupp.

Ledare för Irriducibili knackade på hos presidenten och föreslog ett affärsavtal. Gruppen sa sig kunna sälja souvenirer för klubben, men även kunna ordna med försäljning av biljetter till bortamatcher. Calleri var inte så pigg på förslaget, men gruppen gav sig inte. Om Calleri inte gick med på förslaget skulle dåliga saker kunna komma att hända. Supportrar kanske skulle börja bua och häckla sina egna spelare, bilar kanske skulle sluta fungera, något kanske skulle komma att gå sönder – kort sagt, om Calleri inte gjorde som supportrarna ville skulle en olycka inträffa ganska snart. Enligt sägnen drog Calleri ut en byrålåda och plockade fram den revolver han alltid förvarade där. Irriducibili lämnade skyndsamt rummet.

Men när Calleri 1992 sålde klubben till miljardären Sergio Cagnotti tog de på nytt chansen. Och nu var det annat ljud i skällan. Cagnotti kom från en minst sagt ljusskygg affärsverksamhet. Han var bland annat involverad i ett antal skandaler, i en tog hans vd hellre sitt liv än berättade för åklagarna om vad han visste. Med den bakgrunden skulle man kunna tro att Cagnotti hade vett nog att inse att Irriducibili inte strävade så mycket efter att bli en del av klubben som att bli en del av systemet. Det system av pengar och gentjänster som genomsyrar den italienska fotbollen och som under nittiotalet förfinades till nästintill perfektion.

Men det hade han inte.

I maj 2006 guidas vi till hans kontor på Piazza Barberini. Mitt under vårt samtal i konferensrummets läderfåtöljer säger han plötsligt med knarrig stämma:

Inofficiellt var det dock helt andra tongångar. Gruppens ledare Fabrizio Toffolo latjade boll med såväl spelare i laget som Sergio Cragnotis barn medan tränare och president åt lunch med ledarna. Spelare lät sig fotograferas med gruppen. I grund och botten berodde detta på att IRR insåg vikten av marknadsföring och av att synas. På arenan satte man en helt ny standard.

Säsongen 2000–2001 skapade gruppen tifton vid derbyna som idag är legendariska över hela Europa. På höstmatchen mot Roma dundrade fyrverkerier och bomber länge, och när lagen kom in på plan var hela den norra kurvan dold av rök. När den skingrades satte ungefär tjugotusen personer i färgade västar som bildade en gigantisk italiensk sköld mot en vit bakgrund. Samma procedur upprepades på våren. Denna gång satte hela kurvan i ett mönster som bildade texten "Roma merda" och satt så hela matchen ut. Något liknande har aldrig upprepats.

Det sätt som gruppen drev sin verksamhet på blev ett riktmärke för andra supportrar. Precis som IRR började de sköta försäljningen av biljetter till bortamatcherna, och flera ultrasgrupper över Italien började skapa egna märken att ha på kläder och väskor.

Irriducibili själva började sälla sina anhängare. De mest hårdtöra fascisterna som vittrade med svastikor under matcherna uppmånades att sluta med det eller ställa sig någon annanstans. Inte för att IRR ogillade budskapet, utan för att det var dåligt för affärerna. Det började gå rykten om misshandel, hot och utpressning runt gruppen. Men ingen från vare sig spelar- eller klubbhåll reagerade.

– Irriducibili är ett monster. Ett monster jag har varit med och skapat.

Han sitter stilla och ser på oss. Håret är vitt och ögonen blå, den solbrända hyn är läderattad.

Han säger det inte rakt ut, men han låter oss förstå att i det italienska systemet av politik, ekonomi, slutna rum, tjänster och gentjänster blev Irriducibili ett logiskt resultat – och något han som president också var delaktig i.

– Det var ett missstag, jag ser det nu, säger han i rummet i Barberini.

Cragnotis strategi var att ge IRR ett hundben för att sedan kunna koncentrera sig på större saker. Problemet var att det där hundbenet växte till en hel buffé. Irriducibili började sälja biljetter till bortamatcher. Omsetningen var drygt tretio miljoner kronor de första åren. Vinsten investerades i lokaler där man sålde tröjor och kepsar med gruppens logga.

Redan efter några år hade gruppen en solid ekonomisk bas att stå på. Att det inom gruppen fanns extrema högersympatisörer som orsakade krigsrubriker över hela Europa sågs till en början som acceptabelt. Den fascistoida framtoningen förstärkte bara bilden av utanförskap och rebeller, Irriducibili sågs som extrema och det var så de ville ha det.

Och pengarna gav makt. I slutet av nittioalet kunde det för en utländsk turist på besök i den eviga staden vara svårt att skilja på klubben Lazio och Irriducibili. Officiellt var gruppen frikopplad från klubben Lazio. IRR var rebeller, ultras som bestämde själva. När Mats besökte högkvarteret i början av seklet skröt de om hur frisående de var, att de var äkta supportrar som blödde för sitt lags färger.

Sven-Göran Eriksson hur man kunde tillåta en grupp som Irriducibili i kurvan.

Svennis skruvade olustigt på sig där han satt i sin ljusblå overall.

– Det där är en komplicerad fråga. Vi har haft ledarna här på middag och diskuterat med dem men, som sagt, det är komplicerat.

Komplicerat är bara förnamnet.

2002 började Lazio skaka. Efter en finansskandal fängslades Cragnotti och fick sälja klubben. År 2003 togs den över av Cesare Geronzis bank Capitalia, som vi berättar om i kapitel tre.

Balansräkning, resultaträkning, inkomster, utgifter, spelarlöner, ja, alltihop ströks och man började om från noll. Klubben överlevde knappt.

Men supportergruppen Irriducibili berördes aldrig av klubbens krasch. Dess stjärna steg fortfarande. Nu hade IRR radiokanaler och syntes också i lokal-tv.

Och man började skissa på helt andra planer i klubblokalen i Ostiense.

2004 kom den första indikationen på att saker och ting hade tagit en annan vändning. Den 21 mars skulle sista derbyt för säsongen spelas. Höstderbyt 2003 hade slutat i seger för de ljusblå med 3-1 och revanschlustan var stor hos det röda laget.

Samtidigt diskuterades ett lagförslag i det italienska parlamentet. Förslaget gick ut på att tydligare ange regler för försäljning av biljetter till bortamatcher och begränsa ultrasgruppernas möjlighet att arrangera dessa resor.

Efter fyra minuter in i den andra halvleken vid ställningen 0-0, började publiken vissla. Ramsor som "mördare" ekade runt arenan. Ett påhittat och skulle det senare

visa sig fullständigt falskt rykte om att polisen hade kört över ett barn spred sig bland sektionerna. Den kollektiva ilskan fick arenan att koka. Till slut stegade fyra stycken ultrasledare från Roma in på plan. Obehindrat gick de fram till lagkaptenen Francesco Totti.

Totti gick sedan bort till sin tränare Fabio Capello som stod vid sidlinjen och undrade vad som var på gång.

– Fortsätter vi spela, dödar de oss.

Matchen avbröts. Vad som sedan hände är supporterhistoria. Romas och Lazios båda kurvor förenades utanför arenan och slogs mot polisen. Bilar, motorcyklar, byggnader ödelades för en kostnad av miljontals kronor, hundrasjuttio personer skadades och tretton arresterades.

Varför riskerade en grupp som Irriducibili intäkter för ett slagsmål? Och dessutom tillsammans med sina ärke-rivaler? Upploppen 2004 var ingenting annat än en styrkedemonstration. Den här makten har vi nu och det här kommer att hända varenda match om ni ändrar lagarna rörande bortamatcherna, var budskapet.

Men det var bara början.

Natt råder vid Maria Maggiore. En och annan förvirrad turist med kamera i rem letar sig runt på piazzan vid kyrkan. Souvenirförsäljarna håller på att packa ihop för dagen. Tidigt imorgon kommer de att gå här som vanligt med sitt blinkande krimskrams för en euro och försöka sälja till rika turister. Pengarna de får håller dem flytande ännu en dag.

Det är en allmän plats i Rom. Just därför är den perfekt för ett möte.

Det har gått knappt två år sedan upploppen vid derbyt. Demonstrationen mot Lazios president Claudio Lotito ska

inte användes. Han påbörjade ett ekonomiskt ställbad. Claudio Lotito insåg också styrkan hos IRR, precis som den förre presidenten Cragnotti hade gjort. Under ett samtal med Irtiducibili nådde han en överenskommelse. Medan Lotito förhandlade med skattemyndigheten skulle IRR belägga densamma och på så sätt hålla uppe pressen. Lazio nådde i sin tur en överenskommelse med skattemyndigheten. Miljardskulden skulle betalas under en tioårsperiod. Folk var nöjda. En del menade att det räckte att betala av i några år, sedan skulle alla ha glömt den där skulden. Men de som jobbade på skattemyndigheten var inte glada.

– Flera av oss har varit rädda för att gå till jobbet. Det har varit olustigt och oräckt, säger kvinnan på trappan. Då vet hon ändå inte vilka kraterer som IRR skulle komma att alliera sig med. Det var ett smart knep av Lotito att utnyttja kraten hos fansen. Men det hade ett pris.

Man skulle kunna säga att Claudio Lotito köpte en tjänst från IRR. En tjänst av hot. Nu, ett år senare, kommer fakturan. Irtiducibili vill själva sköta säkerheten på arenan.

Det finns personer inom gruppen som har långa kriminella register, inom gruppen finns också personer som har missshandlat folk och suttit otaliga gånger i husarrest. Ända vill de nu sköta säkerheten på en arena de var med att storma två år tidigare. Lotito tackar givetvis nej.

Men presidenten är ny i Lazio, Irtiducibili har funnits i snart femton år. De har makt. Och de har en plan. De vill nu ta steget fullt ut och bli ägare av en fotbollsklubb.

Någonting som såg ut som en spontan supportertaktion mot president Lotito startade. Kurvan krävde förändring. I radiokanaler, forum och på bortamatcher häcklades

gå av stapeln imorgon. För ett år sedan fick Lotito till en uppgörelse med den italienska skattemyndigheten som gör det möjligt för honom att betala av klubbens enorma skuldberg. Det handlar om miljardbelopp. Hur presidenten har lyckats med denna saltomortal vet ingen med säkerhet.

En person sitter på trappan vid kyrkan och röker en cigarett. Hon jobbar på skattemyndigheten. Hon har trotsat sin rädsla och har gått med på att träffa oss men hon vill vara anonym. Lazios uppgörelse med myndigheten har inte varit helt enkel. Vår källas arbetsplats har under hela förhandlingen belägrats av supportrar till Lazio.

– De var som om de var utkommanderade, säger hon. Supportrarna skrek ramson, förolämpade personalen varje morgon och uppträdde hotfull, många av dem maskerade med solglasögon och ljusblå näsduk.

Det visade sig ganska snart att det var Irtiducibili som ledde belägringen.

På ytan är det helt i sin ordning. De är den ledande supportergruppen och vad gör supportrar om inte stöder sitt lag? Men belägringen av skattemyndigheten för ett år sedan var början på ett envig mellan Irtiducibili och Claudio Lotito som kommer att få sin upplösning inom kort.

Claudio Lotito är nämligen ingen vanlig president. Faktum är att han inte vet någonting om fotboll. Det fullständiga beviset kom när Lotito en vecka innan transfönstret stängde åkte till Argentina för att köpa spelare. Han återvände med elva stycken. En av dem fortsatte att spela i Italien nästföljande säsong, de andra höll helt enkelt inte måttet. Trots sin okunskap om fotboll tog han över klubben och skapade en slimmad organisation där vart-enda öre räknades. Han stängde träningsanläggningen Formellos simhall och slog av strömmen i de lokaler som

presidenten. Han var inte rätt man, han var en miss. Det behövdes ett alternativ.

Och ett alternativ kom.

Giorgio Chinaglia är en legend bland Laziofansen. Visserligen med ett ego större än Monte Mario-berget. Några veckor före demonstrationen i april 2006 står han tillsammans med IRR:s ledare på en piazza i Rom med en folder innehållande ett affärsprojekt för Lazio. Det ser imponerande ut. Trettio miljoner euro ska räcka för att köpa klubben, pengarna kommer från en grupp ungerska investerare som har valt Chinaglia till att föra deras talan.

I radiokanalerna får han genast stöd. "Vi vill ha Chinaglia!", "Chinaglia är den ende som kan ta över!" säger anonyma människor som ringer in i direktsändning.

2006 års VM ska snart börja. Calciopoli skakar Italien. Det visar sig att Juventus sportchef Luciano Moggi styrt och ställt den italienska fotbollen som en envåldshärskare. Systemet som har byggts upp kring fotbollen imploderar. Folk ropar efter förändring, efter något nytt, och i den allmänna opinionen utmålas Chinaglia som precis det.

På Piazza Mazzini samlas tusentals fans den redan nämnda söndagen i april.

Stora ballonger fylls med helium och när de seglar upp mot den blå himlen hängs banderoller på så att de skapar stora standar i demonstrationståget.

"Chinaglia" är budskapet.

Det är en enorm känsla av enighet i tåget. Att gå där i sin halsduk tillsammans med alla andra. Vi tågar gata upp och gata ner. Alla är enade. Vi är Lazio. Vi har makt.

- Vi har fått nog, säger en kvinna och snörper på munnen.

För knappt två år sedan höll klubben på att gå under men räddades av Lotito, trots det har man fått nog av honom. Hela vägen i bilen ner till platsen där tåget ska starta har Pierluigi pratat om allt bra som kommer att hända när Lotito försvinner. Det är som att se den gamle Pierluigi igen. Han tror på förändring. Han spekulerar lite i vilka spelare Chinaglia och de nya ägarna kan komma att köpa.

Här finns gamla, barn, föräldrar, hårdföra fans, äldre fans som förr var hårdföra. En liten pojke sitter på trottoaren och dinglar med benen. Han är trött och hans mamma går bort och köper en flaska vatten. En bit bort håller Tonno sitt anförande på lastbilsflaket. Det är en manifestation av enighet och styrka hos fansen. Att stå där den där aprildagen och känna den varma vinden från floden leka upp för sektionen, känns som att vara en del av en enig grupp. Det tycker alla.

Vad som egentligen låg bakom demonstrationen avslöjas bara några månader senare av polisen i Neapel och Rom. Det rör sig om en avancerad form av pengatvätt. Själva träffar vi en källa som säger sig ha information om hur det gick till.

Klockan är fyra. Det är storhelg i Italien idag och det mesta är stängt, åtminstone till ikväll. Då kommer den här restaurangen öppna igen och folk kommer att sitta på de stolar vi sitter på nu och dricka sitt kaffe, äta sina utsökta pastarätter, bli kära, prata politik, läsa sporttidningar, sucka över Romlagens prestationer samtidigt som trafiken ger järnet och natten blir sådär magiskt varm den bara blir i Rom.

Men nu är klockan fyra och inget av det där har hänt

Detta är givetvis svårt att kontrollera, men det är inte
alls omöjligt att mannen har rätt. Camorran och andra
kriminella organisationer har investerat i Rom, det visar
polisutredningar. Också de ställen som man kan hitta i
turisternas guideböcker kan vara mafians. Till exempel
ägdes en känd nattklubb, Gilda, av camorrabossen Anto-
nio Iovine. Café de Paris, som är känt från Federico Fellinis
film *La dolce vita*, ägs enligt polisen av den kalabresiska
mafian 'ndrangheta.

Men detta ser så vanligt ut. Så alldagligt.

– Ni tycker inte att det ser farligt ut? säger en av män-
nen med det där typiskt lekfulla och mycket dubbeltydiga
italienska leendet.

Vi nickar och förklarar att vi har varit i Neapel. Vi
har sett pundarna i Scampia, skotthallen i de blå husen,
posterungarna i gathörnen, känt de tysta blickarna i ryg-
garna när vi har gått gatan fram i Secondigliano. Vi har
sett kvarter som mer påminner om krigszoner. Detta är
ingenting sådant. Detta är ... snyggt.

– Förstår du nu? Camorran är en del av vårt samhälle.
Precis som allting annat, säger en av männen.

På samma sätt var mafian en del av IRR:s demonstra-
tion. Allting var som sagt en enda stor lögn. Chinaglia hade
inte alls någon ungersk grupp i ryggen. På sin höjd hade
han en revolverpipa i ryggen. En revolver från camorran.
Det som fanns i Ungern var helt enkelt kriminella pengar
som camorraklanen Casalesi ville investera i italiensk
verksamhet för att på så sätt tvätta pengar. Det var den
klanen som IRR hade lierat sig med. Under hela "kampan-
jen" utövade supportergruppen utpressning mot president
Lorito. Hans fru fick ta emot dödsbot och tvingades flyta
från Rom till hemlig ort.

än. Vi kan inte säga var i Rom vi är eller vem vi ska träffa,
men han sitter vid ett bord på den stängda uteserveringen
tillsammans med två andra personer, och berättar om ett
möte bland fansen där ledare för IRR presenterade ett
förslag.

– En person jag inte sett förut satt med. Han presen-
terade sig som Ferro. Han sa sig företräda en grupp av
investerare. De tyckte att Lazio var ett intressant projekt.
Du måste förstå, detta sände chockvågor genom sup-
porterleden. Nästanans fanns det pengar och nästanans
fanns det nån som ville satsa på klubben, nån som inte
var Lorito, presidenten som vände på vartenda öre och
som sa upp kontrakt som enligt honom var för dyra. Det
fanns en grupp som ville sköta Lazio på samma sätt som
Cragnotti tidigare skötte klubben, och med honom vann
vi ju en massa titlar!

De okända investerarna kände till kraften hos IRR.
Och de lovade pengar om IRR hjälpte dem nå sitt mål. På
snabb tid skulle nya spelare köpas och laget återigen bli
ett storlag.

– Ferro sa att han skulle göra Irriiducibili till en del av
projektet.

En av männen frågar oss om vi vet var vi sitter och
pratar. Vi ser oss omkring. Det är en vanlig italiensk ute-
servering. Här serveras en och annan pizza, förmodligen
goda pastarätter, gott vin, starkt kaffe. Möblerna som står
på trottoaren är klädda med billigt tyg och precis lagom
stoppade. Det är en kvarterstrog kort och gott, i ett relativt
välmaende område i Italiens huvudstad.

– Det här är en av ungefär fyrtio platser i Rom som kon-
trolleras av den napolitanska camorran, det här är också
en pengatvät, säger en av männen.

Chinaglia kallas inofficiellt *Jonnie Walker*. Eller *Long John chivas regal*.

– Han är helt utblottad. Han dricker för mycket. Han är slut, säger en kollega mellan blossen till Mats när nyheten briserar hösten 2006.

Polisen lyckas avslöja och stoppa pengatvätten. De griper IRR-ledarna för hot och utpressning mot president Lotito och snart läggs även maffiasamröre till anklagelseakten.

Rättegången har dragit ut på tiden. Chinaglia har häktats i sin frånvaro, vägrat att komma till förhandlingarna varpå häktningen har lyfts för att sedan träda i kraft igen.

– Jag blev lurad, jag var en marionett. Sanningen kommer snart att komma fram, säger han i de telefonintervjuer han ger i den italienska pressen.

Men sanningen kommer aldrig fram. Snarare glöms den allt mer bort. Och IRR bedyrar sin oskuld i väntan på rättegången. De var offer, menar många. De ville bara klubbens bästa och hade inte en aning om att det var mafiosi de förhandlade med, menar andra. Men att tro att en grupp som under tjugo års tid förändrat hela ultrasmentaliteten till en vinstgivande affärsmodell inte skulle ha känt till varifrån de ”ungerska” pengarna kom är naivt.

Att IRR:s ledare blivit gripna i samband med en mafiarazzia märks på arenan. Under en tämligen ointressant match mot Cagliari reser sig till exempel resten av publiken unisont och visslar ner sin klack. Det är början på slutet.

Idag finns fyra av IRR:s affärer kvar i Rom och innehavarna försöker distansera sig från den forna supportergruppen så gott det går. Den maktapparat som IRR byggde upp är borta, liksom många av de projekt som skapades

av andra kurvor och fans med IRR som ledstjärna. Alla som vi träffar försäkrar att just deras supportergrupp aldrig har tjänat pengar på sin verksamhet. Det bryter mot ultraskoden. Men skrapar man lite på ytan märker man att ganska många har försökt gå IRR:s väg, med att sälja merchandise, att ingå allianser med klubbledningen. Men idag är det en belastning att vara allierad med IRR. Gruppen har sakta tappat allt mer inflytande över kurvan.

För sex år sedan fick man be om en audiens hos ledarna i IRR. Man hänvisades till en pub i norra Rom där man fick vänta i flera timmar innan någon kom och ledde en till ett rum där en representant satt. Där fick man stänga av bandspelaren och ställa menlösa frågor och lyssna på hur de skröt sig igenom svaren. En maktdemonstration.

Nu får man en av ledarnas mobilnummer direkt. Slarvigt skriven på baksidan av ett kvitto.

Den ledare vi vill träffa är väldigt tillmötesgående till en början. Enligt honom är det inga som helst problem att sätta sig ner och tala om vad som hände, om IRR:s uppgång och om deras fall tillsammans med Chinaglia och de där personerna från Neapel. Han försäkrar att han verkligen vill berätta.

Tiden för intervjun flyttas hela tiden fram, platser ändras. I början är det i utkanten av Rom, sedan är det i närheten av ett torg i de norra stadsdelarna, därefter nere vid Colosseum och till sist är det på Piazza Mancini efter matchen. Men även det mötet ställs in. Det är ett väldigt annorlunda beteende än demonstrationen 2006 när Tonno stod och hytte med näven från lastbilsflaket. Då skakade ledarna hand. Fasta handslag. Resoluta blickar. Idag gömmer de sig i gränderna.

Idag finns inte längre en ledarhund i Lazios Curva Nord.

Detsamma gäller bland övriga ultras i Italien. Nya regler från regeringen har det uttalade syftet att bekämpa de organiserade grupperna, och ultras verkar inte ha så mycket att sätta emot längre. Banderollerna, koreograferna, fyrverkerierna försvinner. Hela ultrasmentaliteten är i förändring.

8. Ultras död

Vuxna män gråter, forkar tårarna och börjar sedan med stor känsla applådera. Det är inte bara de som gråter. Runt hela den fyllda läktarsektionen applåderar folk, några med sammanbitna uttryck, några har släppt masken och låter tårarna rinna medan andra kämpar för att inte bryta samman. Barn tittar med förundrade blickar på de vuxna runt omkring sig. Om det finns magiska ögonblick är det här ett sådant.

Det är Romderby, Lazio möter Roma och hela staden är på fötter. I och för sig är det inte ovanligt att folk gråter sådana här dagar.

När Lazio 1996 i 91:a minuten fick en straff som forwar- den Beppe Signori is kallt satte i högra hörnet strömmade tårarna ner för kinderna på den vithåriga mannen tre bänkar bort som lyfte händerna mot himlen och snyftvålade "Bella Beppe!". År 2001 stod två kvinnor och grät av lycka på Piazza Mancini efter Romas vinst med 1-0.

Det hör till att gråta på derbyn. Under hela året har man gått och tryckt och långtat till just den här matchen och när allt för en gångs skull går ens väg är det naturligt att det brister. Men ikväll är det annorlunda.

Tårarna som rinner är av sorg, och det är en sorg som